

RENAȘTEREA

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
— Abonamentul: 450 Lei la an —

Redactor: **Protoereu D. ANTAL**
CLUJ, Strada Iuliu Maniu Nr. 31

CUPRINSUL:

Rep.: Două congrese. — *Pr. A. Eftimie:* Explicarea psihologică a apariției sectelor. — *Prof. V. Moldovan:* Principiile fundamentale ale organizației bisericești de astăzi. — Daruri pentru Catedrala ort. rom. din Cluj. — Apel. — Cronică. — Bibliografie. — Aviz oficial. — Concurs pentru întregirea postului de capelan în parohia Ighiel. — Concurs pentru întregirea parohiei Râpa-de-jos.

DOUĂ CONGRESE

În săptămâna trecută, aproape concomitent s'au ținut două congrese: la Brașov congresul Astei, care a fost onorat de prezența M. S. Regelui Carol al II-lea, președintele ei de onoare; la Cluj, congresul Asociației generale a învățătorilor din România.

Congresul „Astei“, în al 75 an de activitate, s'a desfășurat în cadre solemne, iar prin cele discutate s'au ridicat probleme importante, cari vor pune „Astra“ într'un nou făgaș de activitate culturală, potrivită vremurilor și împrejurărilor de astăzi. Personalitățile culturale cari au participat: dl Ministru D. Gusti, Nicolae Iorga, Gheorghe Bogdan-Duică, Stelian Popescu, Dr. Iuliu Moldovan, Dr. Iuliu Hațegan, Al. Popa, etc., au dat problemelor discutate o adâncime savantă. Cea mai importantă s'a ridicat propunerea, — ce va deveni în curând realitate — înființării unei mari asociații pentru ajutorarea școlii primare și a culturii poporului, pe cari statul nu le mai poate ajuta, material și moral, în măsura necesităților. Aceasta asociație va da apoi de lucru și învățătorilor și profesorilor fără posturi.

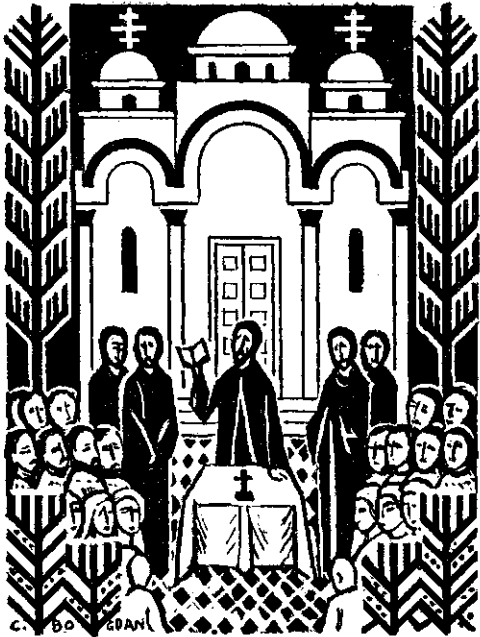
Ce păcat mare a săvârșit statul când a desființat școlile primare confesionale! Astăzi i-ar fi prins foarte bine, și școala primară nu era în criza culturală în care se află, și poate nu era nevoie de crearea asociației preconizată de dl Ministru al Instrucțiunii D. Gusti.

Al doilea congres, al învățătorilor, s'a desfășurat în Cluj, în cadre tot așa de mari ca și cel al „Astei“.

La partea solemnă a deschiderii a participat și Prea Sfinția Sa Episcopul nostru *Nicolae Ivan*, mai întâi la parastasul și doxologia oficiate la biserica Sft. Nicolae, din Calea Regele Ferdinand, de către P. On. cons. eparh. Andrei Ludu, D. Antal, N. Vasiu și arhidiacon Dr. I. Vască. P. C. arhidiacon la terminarea doxologiei a rostit o impresionantă cuvântare ocazională. La biserică a participat un mare număr de învățători și învățătoare în frunte cu membrii comitetului asociației și președintele D. Țoni.

Deschiderea congresului s'a făcut în sala Teatrului Național. După cuvântarea de deschidere a președintelui dl D. Țoni, a dat cuvântul și episcopilor prezenți. Prea Sfinția Sa Episcopul nostru *Nicolae Ivan*, primit cu lungi aplauze a rostit cam următoarele cuvinte:

„Am venit la acest congres cu cea mai mare bucurie sufletească, din mai multe motive. Întâi fiindcă ați avut fericita idee de a alege Clujul ca loc de desfășurare al Congresului, dând prin aceasta un prilej de măreață manifestație românească, în acest oraș încă străin ca aspect românesc. Orice manifestație românească are simțitoare repercursiuni la întărirea elementului românesc clujan. În al doilea rând am venit ca

să retrăesc o amintire veche din 1881, când ca învățător confesional — căci și eu am făcut parte din rândurile dvoastre — am participat la un congres al învățătorilor de sub fosta stăpânire, ținut în Budapesta. În acel congres am avut îndrăsneala să protestez contra introducerii limbii maghiare în școala primară confesională, protest făcut din incredințarea Reuniunii Învățătorilor din cercul Săliștii.

Mă bucur că pot participa la acest congres important, căci dvoastre sunteți soldații necunoscuți cari lucrați din greu în ogrorul național, ca să sămănați cultura atât de necesară progresului țării noastre. Rog pe bunul D-zeu să-și reverse darul său asupra d-voastre ca să puteți duce lupta pentru regenerarea sufletească a poporului nostru.

Sfârșitul cuvântării a fost acoperit de prelungite aplauze.

A urmat cuvântul P. Sf. Episcopului Hossu, apoi al diferiților reprezentanți ai autorităților, universitate, asociații etc.

În ședința de după masă și a doua s'au discutat diferite chestiuni de ordin profesional.

Rep.

Explicarea psihologică a apariției sectelor.

(Urmare și fine)

Pericolul național-social.

Într'un stat unitar, și cu vederi largi, pericolul sectelor e limitat. De aceea în America și Anglia, libertatea cultului e neîngrădită. La noi însă, într'un stat în care religia a fost una cu națiunea, într'un stat nou înjghebat pericolul noianului de secte poate fi fatalmente dezastruos. Numai un naiv poate socoti că sectele sunt „asociații religioase“, și Biserica să-și bată capul cu ele. Trebuie relevat faptul — și conducătorii o știu —: cele mai multe secte pe lângă o doctrină religioasă, pretinsă inofensivă, au și una în care partizanii sunt legați cu jurământ, ascunsă, distructivă, revoluționară. Majoritatea lor au legături tainice sau fățișe cu comuniștii, cari fiind cosmopoliti, numai binele patriei nu-l vor dori. Pentru sectanți nu există ideea de națiune, de aceea ei se așează tot pe la periferiile țării, ca să poată comunica ușor cu ve-

cinii. Unul din scopurile principale e să distrugă pe cei mari, iar cei simpli să ajungă stăpânii. În armată nu voesc să depună jurământul, nu pun mâna pe armă. Isbesc în mod josnic în preoțime și ierarhie, știind că dacă bat păstorii, „se va risipi oile“. Și dacă în decursul secolelor credința a condus românismul, nici astăzi nu ar fi altfel. Tradiția religioasă și națională, să arate noului stat, calea pe care să meargă, și să-l învețe că odată ajuns pe mâna unor francmasoni cosmopoliti, va fi egal cu pieirea. Căci ce sunt oare francmasonii — fiindcă a venit vorba — decât o periculoasă sectă, care nu se poate bucura nici măcar de reputația și calificativul aceloră din cari fac parte lipsiții de minte și cari se numesc „religioase“? Ce sunt decât niște „logi“, dirijate de jidovi. Aceasta o spun nu ca un antisemit, ci ca un vrășmaș al ideii de „dominație universală“, cu cari sunt îmbătate mințile urmașilor lui Iuda! Ferească Dumnezeu creștinătatea de conducerea strănepoților lui Iuda! Lucrând la destrămarea țării, sectele azi, fac ceea ce au făcut streinii eri în Ardeal, înstreinează sufletele de „legea“ străbună, de neamul românesc încheșat cu atâtea jertfe! Fie ca On. Staț să deschidă bine ochii și să dea sprijinul și concursul Bisericii (cu măsuri coercitive), în lupta contra „lupilor îmbrăcați în piele de oaie“, cari mișună în tihnă, în codrul indolenței și desinteresării! Fără concursul statului, lupta Bisericii va isbuti numai jumătate.

Apărarea, combaterea. Concluzii.

A combate sectele din țara noastră nu-i tocmai ușor. Unele au adânci ramificații, altele sunt recunoscute de Stat (Adv. și Bapt). Primul și cel mai eficace mijloc ar fi: propaganda prin broșuri morale-religioase, dar, durere! din cauza sărăciei, acesta este quasi-neexistent. Cultului divin să i se dea toată însemnătatea, să se săvârșească cu evlavie și totdeauna încoronat cu predică. „Cultul, — zice pâr. Vințilescu — este termometrul vieții religioase și cetatea ortodoxiei în fața sectelor. El prezintă un echilibru divin al mijloacelor de educație și desăvârșire morală. Să nu tăiem din el de dragul grabei, poporul observă și ne discredităm. Întrunirile cercu-

rilor religioase cât mai regulate, pline de duh și brăzdate de predici și conferinți cât mai bine studiate. Să evităm conflictele cu credincioșii, mulți îmbrățișând sectele tocmai pentru conflicte și neînțelegeri cu păstorii lor. Bisericele să fie cât mai bine întreținute și în limita sărăciei ortodoxe înzestrate și împodobite. Potirile de plumb sau sticlă ne fac rușine astăzi, cum și crucile de pe cari s'a șters ultima urmă de pictură. La fel cărțile mucegăite și rupte. Să se formeze coruri în parohiile unde se poate; serviciul astfel e înălțător și nu se explică altfel de ce bisericile cu coruri sunt arhi-pline. Societățile: Oastea Domnului, Sf. Gheorghe, Reuniunea Femeilor, sunt folositoare, însă numai sub auspiciul preoților. Nu sunt pentru răspândirea scripturii, chiar în aceste societăți; poporul neavând cultură religioasă, e prematur deci. Mult mai salutar e ca preotul să aplice, să facă execeza anumitelor pasagii ale Sf. cărți. Toate acestea rămân nule, dacă preotul nu duce o viață cu adevărat morală. „Voi sunteți lumina lumii“... „Trebue ca poporul să ne vadă faptele mai înainte de a ne auzi cuvintele“ spune Jean Blouet în Théologie Pastorale, pag 30. Să escludem din viața noastră petrecerile fără rost și chiar dacă luăm parte la veselii de ale enoriașilor, acestea să ne fie ca mijloace de dat sfaturi, nu ca niște scopuri. Sectanții fac mare caz din moralitatea clerului! În lungile seri de iarnă, mână 'n mână cu învățătorii, să ținem șezători culturale, în urma unui program executat de elevii școlii primare. Spre acest scop, nu numai „casa națională“ ne poate servi, ci însăși școala. Catehizația, pusă recent pe umerii întregii preoțimi, să fie a doua natură a activității; catedra al doilea altar; copiii de azi vor fi credincioșii de mâine. Numitul autor francez — cardinal — istorisește cum, venind la el un preot dela țară, din depărtare, la întoarcere trebuia să meargă cu trenul o întreagă noapte. Voind să-l rețină până a doua zi, preotul zise: „O, nu pot, imposibil, mâine am catehizație“ (Ibid. pag. 63). Ținută în școală și pretutindeni să nu fie prea „modernă“ și n'ar strica, — să am iertare! — dacă ne-am întoarce înapoi cu câteva decenii. În școlile teologice să se pue mare preț pe sectologie și pe studiile

aplicabile: pastorală, morală, omiletică și — foarte mult — predici. Și să se caute a se infiltra în sufletele tinere cucernicia, spre a fi cât mai mulți teofili, și cât mai puțini teologi. Să ducem luptă în mod unitar, nu fragmentar, pe eparhii, pentru câștigarea buneivoințe din partea Statului, ca astfel, având asigurate mijloacele materiale, să ne putem face datoria, în mijlocul unei lumi atât de exigentă. Închei cu cuvintele dlui prof. Mehedintzi: „Nu orice preot poate fi un Șaguna sau Dosoftei, dar orice preot poate fi o *personalitate*“, (către Noua Generație). Și, adaug, fiind o personalitate nu va lăsa în parohia lui, pe cei mai lipsiți de orice brumă a personalității: sectanții.

Pr. Andrei Eftimie-Fărău.

Principiile fundamentale ale organizației bisericești de azi.*)

Unificarea bisericii ortodoxe române, făcută în spiritul Sf. Canoane și în urma dispozițiunii precise a Constituțiunii din 1923, este atât în formă cât și în fond opera cea mai reușită, cea mai grandioasă a noului Stat român întregit.

Cine cunoaște, fie din proprie experiență, fie din studiul istoriei contemporane, îndelungatele frământări și laborioasele debateri, cari au precedat înarticularii în lege al „Statutului pentru organizarea bisericii ortodoxe române“ din 6 Mai 1925, își va da seamă, că în butul greutăților aproape insurmontabile, în butul marilor și adâncilor divergențe de concepții, unificarea trebuia să reușească. Trebuia din două motive.

Cel dintâi e de natură *formală* sau *procedurală*.

Unificarea bisericii ortodoxe române s'a făcut, adoptându-se *singura* cale corectă, al unor tratative directe, dela egal la egal, între reprezentanții corporațiunilor statutare al celor trei biserici autocefale, adevăc din vechiul regat, Ardeal și Bucovina, precum și a celei de a *patra* abia deslipită de cătră biserica rusească.

Nu votul orb al unor majorități întâmplătoare, ci duhul înțelegerii evanghelice, toleranța față de părerile protivnice și respectul față de eforturile eroice ale înaintașilor noștri, îndreptate întru ridicarea bisericii strămoșești, au prezidat la opera de unificare bisericească.

Dar unificarea trebuia să reușească așa cum a reușit și dintr'un *reson obiectiv*. Anume în urma solidarității entusiaste a întregului cler și popor din Mitropolia Ardealului, Banatului și al părților ungurene, cu bază a noavei organizații a bisericii ortodoxe unificate, s'a acceptat Statutul organic dela 1868.

*) Conferință ținută la Cluj în 19 Martie a. c., de dl Dr. Valeriu Moldovan, prof. univ.

Cel ce în calitate de Ministru al Cultelor, a prezidat actul ultim și decisiv al operei de unificare, dl Alexandru Lapedatu, a avut curajul să o spună pe față în expunerea de motive a proiectului de Lege și Statut, prin cuvintele: „*Principiile ce stau la baza noavei organizațiuni unitare a bisericii ortodoxe și modalitățile după cari aceasta are a-și exercita în viitor dreptul înscris în Constituție, sunt acele cuprinse în Statutul organic al Mitropoliei Românilor ortodocși din Transilvania.*”

Cuvintele acestea, rostite de un Ministru al Cultelor, constituie omagiul cel mai desăvârșit față de nemuritoarea operă dela 1868, care în cursul celor aproape șase decenii de aplicare, a congrescut sufletește cu trei generații de intelectuali români ortodocși, precum și cu întreg poporul credincios din Ardeal.

Acest Statut organic a dat cadrele largi ale unei neîntrerupte și armonioase colaborări dintre clerul și poporul ardelean, el a oferit acea admirabilă școală politică și parlamentară a intelectualelor români ortodocși, membri ai diferitelor corporații deliberative și lui trebuie să-i atribuim în ultima analiză uimitoarele progrese, pe care le-a realizat Mitropolia ortodoxă a Ardealului în cursul unui jumătate de veac.

Admirația noastră a Ardelenilor față de nemuritoarea operă a lui Andrei Șaguna și a colaboratorilor săi dela 1868, a trecut peste hotarele patriei noastre de atunci.

Specialiștii streini n'au avut decât cuvinte elogioase față de neîntrecuta armonie structurală a Statutului organic.

În deosebi profesorul de drept canonic dela universitatea din Viena, dl Zismann, mai bine de o lună nu se ocupa decât de Statutul organic al Românilor ortodocși din Ardeal.

Principiile normative ale acestui Statut au influențat pe toți legiuitorii bisericești de mai târziu. Dovadă e faptul, că marea biserică rusească, în congresul său constituant din 1917, a adoptat o constituție aproape identică cu cea din Ardeal.

Iată motivul pentru care în cursul conferinței mele asupra „*Principiilor fundamentale ale organizației bisericești de azi*”, vrând nevrând mă voi referi și la dispozițiile identice ale Statutului organic dela 1868.

Ba voi face un pas și mai departe. Pentru a risipi unele legende și a pune la punct unele păreri exagerate ce s'au ivit în jurul rolului ce l-a avut marele mitropolit Andrei la desăvârșirea acestei opere, mă voi referi ici și colo și la așa-numitul „*Proiect de regulament pentru organizarea treburilor bisericești, școlare și fundamentale*” pregătit de Șaguna și predat Congresului constituant dela 1868 pentru a-i servi ca bază. Astfel sper că voi reuși să fac dovada, că în ce privește principiile fundamentale de organizație n'a existat nici o deosebire esențială fie între marele mitropolit Șaguna și colaboratorii săi dela 1868, fie între aceștia și între făuritorii Legii și Statutului de organizare dela 1925. — Să trecem deci la analiza însași a acestor principii.

I.

Principiul autonomiei.

Autonomia cultelor este una dintre soluțiile ce s'a dat stravechei probleme a raportului dintre biserică și Stat.

Am putea spune, că ea este ultima soluție posibilă. Pentru că ceea ce urmează în mod logic după această soluție, adică despărțire integrală a bisericii de Stat, nu mai înseamnă un raport dintre aceste două organisme, ci dimpotrivă o totală lipsă a oricărei legături.

Autonomia nu esclude ci tocmai dimpotrivă implică existența unor raporturi cordiale între Stat și Biserică.

Statul este conștient despre utilitatea religiei și a Bisericii în viața publică.

Pentru acest motiv el dă bisericii tot concursul material și moral.

Biserica nu-și poate însă îndeplini misiunea ei divină, dacă nu dispune ea însăși asupra căilor și mijloacelor celor mai potrivite. Trebuie să existe un teren de activitate propriu al bisericii, pe care să-l respecte și puterea de Stat.

Astfel subț raport formal autonomia înseamnă: *dreptul bisericii de a-și rezolvî prin organele proprii și în conformitate cu legea de organizare pe care ea însași și-a dat-o, toate chestiunile cari cad în sfera ei de activitate.*

În înțeles obiectiv autonomia înseamnă complexul acelor afaceri și chestiuni, a căror rezolvire legislativă și executivă revine exclusiv bisericii.

Noua lege pentru organizarea bisericii ort. române formulează acest principiu de autonomie în următorul mod:

Art. 4. *După dreptul canonic și în conformitate cu Constituția țării, Biserica ortodoxă română își reglementează, conduce și administrează prin organele sale proprii și sub controlul Statului, afacerile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropești.*

În esență acelaș lucru se spune și în St. organic dela 1868:

„*I. Biserica gr.-or. română din Ungaria și Transilvania, ca biserică autonomă, după dreptul ei canonic, garantat și prin art. de lege IX din 1868, pe lângă susținerea în întregitate a dreptului de supremă inspecțiune a Maj. Sale, își regulează, administrează și conduce independent afacerile sale bisericești, școlare și fundamentale cu toate părțile și factorii ei constitutivi după forma reprezentativă.*”

Principiul autonomiei îl găsim dezvoltat în art. 8 al legii și Statutului din 1925, unde se precizează, că nu numai biserica întregă în raportul ei cu Statul se bucură de autonomie ci și singuraticele ei părți constitutive ca d. e., parohiile, protopopiatele, mănăstirile și mitropoliile, au acelaș drept autonom:

„*de a-și reglementa, conduce și administra, independent de altă parte constitutivă de acelaș grad afacerile sale religioase, culturale, fundamentale și epitropești și totodată a participa prin reprezentanții săi, la lucrările părților constitutive superioare.*”

Ei bine și ideea aceasta o găsim, exprimată aproape cu aceleași cuvinte, în art. II și III al St. organic delà 1868.

Dar ceea ce e mai interesant și mai important, ideile acestea le găsim *întocmai și în proiectul lui Șaguna*. Iată cum le-a formulat marele Arhieru:

§ 2. *Factorii unei Mitropolii sunt preoșimea și poporul împărțiți în parohii, protopresbiterate și eparhii.*

§ 3. *Posiția aceasta pe care preoșimea și poporul, ca factor ai unei Mitropolii o ocupă în biserică le dă dreptul de-a participa individual sau prin reprezentanți, la toate acțiunile bisericesti, economice, școlare și fundamentale.*

§ 5. *Fiecare parte organică a Mitropoliei are dreptul de-a regulă, administra și conduce independente de altă parte organică sieși egală, trebile sale bisericesti, școlare și fundamentale.*

§ 6. *Fiecare parte organică mai mică își continuă acțiunile sale bisericesti, școlare, fundamentale în afacerile părții organice mai mari, până la Mitropolie, prin reprezentanții săi.*

Desfid pe oricine să descopere vre-o deosebire, de fond, de esență între concepția despre autonomie a lui Șaguna, între cea a St. organic din 1868 și între legea și Statutul azi în vigoare! Chestiunea aceasta însă constituie unul din stâlpii de temelie al organismului nostru bisericesc. Proveniența lui delà Șaguna nu mai poate fi trasă la îndoială.

— Foarte bine! — va zice cineva. Admitem, că ideea autonomiei bisericii și formularea ei o avem delà Șaguna! Întrebarea este, că oare *de unde* o are Șaguna?

Și imediat apare însinuarea, că Șaguna nu are alt merit decât de a fi împrumutat-o delà alții și anume delà — *protestanți*.

Este timpul suprem, ca astfel de afirmații neîntemeiate să fie puse odată pentru totdeauna la punct.

Pentru că e absolut fals, că Șaguna ar fi împrumutat concepția autonomiei bisericesti delà *protestanți*. Din simplul motiv, că ideea aceasta nici nu e de origine protestantă.

În întreg evul mediu și până în pragul zilelor noastre a dominat o singură idee în ce privește raportul dintre biserică și Stat: *ideea unității*.

Ei bine, nici Luther, nici Calvin nu s'au emancipat nici pe o clipă de sub dominația acestei concepții de unitate. Luther nu a făcut altceva decât ca noua sa biserică desfăcută de sub stăpânirea Romei, să o pună sub scutul și tutela puterii lumesti și anume a celei teritoriale, constituind totalitatea bisericii independente câți principii germani au adoptat noua lui învățătură.

Calvin tot în semnul unității reeditează vechia teocrație Judaică în cadrele minusculei republici din Geneva. Singurul punct în care Calvin se deosebește de catolicism este repulsiunea lui față de privilegiile unei ierarhii personale și monarhice.

Idealul lui este o organizație *colegială*, după pilda celor dintâi trei veacuri ai erei creștine. Statul e dator să dea tot concursul la înfăptuirea im-

părăției lui Dumnezeu *aici pe pământ*. Pe această ideologie s'a întemeiat *Statul teocratic* din Geneva.

Ce se întâmplă însă dacă Statul se eschivează de sub această îndatorire sau chiar combate și persecută biserica Calvină, cum a fost cazul în Franța? În ipoteza aceasta, Calvin admite *desfacerea totală* a bisericii de către Stat și organizarea ei pe baze independente. Raportul dintre Stat și biserica Calvină n'a fost deci în funcție de consideratii *teoretice*, ci a atârnat de circumstanțe *istorice*, diferite în diferite state.

În Olanda d. e. se desvoaltă raporturi de înțimitate între Biserică și Stat, pe când în Franța, în Anglia și îndeosebi în Scoția dăm de tipul unor biserici integral separate.

Despre sistemul unei biserici autonome în cadrele Statului suveran nu putea să fie vorbă pe vremea nașterii și consolidării protestantismului. Chiar în viața de Stat ideea aceasta, a unor corporații de drept public, înzestrate cu atribuțiuni autonome se desvoltă numai pe încetul și evolutiv. Iar formularea teoretică al acestor raporturi de drept public a revenit abia veacului al 19-lea.

Cei cari aruncă deci, în mod ușuratic, acuzarea că Șaguna ar fi copiat și transplantat în biserică ortodoxă concepții protestante, să nu uite, că istoria politică a Românilor din Ardeal ne oferă *două documente* concludente, cari fac dovada deplină, că *ideea autonomiei bisericilor românești* a fost adoptată ca un punct fundamental al programului nostru național *de către toți Românii* din Ardeal *fără deosebire de confesiune*.

Iată ce s'a hotărît între altele în marea adunare de pe Câmpul libertății din 15 Mai 1848:

2. „*Națiunea română pretinde, ca biserica română, fără distincțiune de confesiune, să fie și să rămână liberă și independentă delà orice altă biserică, egală în drepturi și foloase cu celelalte biserici ale Transilvaniei.*

„*Cere restabilirea Mitropoliei române și a sinodului general anual, după vechiul drept, în care sinod să fie deputați bisericesti și mirenești. În același sinod să se aleagă și Episcopii românești prin majoritatea voturilor fără candidațiune.*

Și mai precis e formulată ideea autonomiei în art. 2 al legii despre „*Egala îndreptățire a națiunii române și a confesiunilor ei*“ votată de către dieta Ardealului la 1863:

„*Biserica gr.-catolică, ca atare, și biserica gr.-orientală au aceeași situațiune de drept de sine stătătoare în Stat și întreaga libertate de a se organiza în afacerile lor interne, pe cari le aveau celelalte biserici ale țării recunoscute prin lege și recipiate delà dreptul de Stat. Pe lângă rezervarea dreptului de supremă inspecțiune a Coroanei ...sunt toate aceste biserici îndreptățite a-și reglementa, administra și conduce toate afacerile lor eclesiastice precum și fundamentale, fondurile și instituțiunile lor, întru înțelesul așezămintelor lor canonice, independent.*“

Găsim în ambele pronunțăminte politice absolut toate *elementele esențiale ale autonomiei bisericesti* exact așa cum s'au formulat atât în Sta-

tutul Organic dela 1868 ca și în Statutul azi în vigoare.

Dacă e așa, ne întrebăm ce temeii putem să punem pe acuzările de „protestantism“ ridicate împotriva lui Șaguna și a generației dela 1868?

(Va urma)

Daruri pentru Catedrala ort. din Cluj.

M. Sa Regele Carol al II-lea, un candelastru în diametru și înălțime de cca. 3 m., pentru naos.

Î. P. Sf. Sa Patriarhul Miron, un candelastru în diametru și înălțime cca. 2 m., pentru pronaos.

P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, scaunul Arhieresc, în valoare de Lei 20.000.

Creditul Industrial din București, prin dl președinte O. Kiriacescu, fost ministru, Lei 50.000.

Dl Alexandru Lapedatu, fost ministru, 12 mineie legate.

Dna Ana I. Lupaș, o evanghelie legată în piele cu ornamente aurite.

Preotul Teodor Toader, Calata (Huedin), Lei 2000.

Preotul Cornel Condor, Călățele, (Huedin), Lei 2000.

Dr. Ioan Bratu, dir. gen. al Învățământului secundar, Lei 500.

Dna Magda ing. Păunescu, un liturghier și un penticostar.

Dna Dr. Cărpinișanu, perdeaua la ușile împărătești.

Dna Irina Dr. C. Stanca, perdeaua la întâia ușă diaconească.

Dna Dr. Perța, perdeaua la a doua ușă diaconescă.

Dna Elena Georgescu, preș. Soc. ort. din Huedin, un covor mare.

P. O. Prot. Șt. Gheție-Lăpuș, Lei 1000.

Pr. Teodor Ciuruș-Rusul-Bârg., Lei 500.

Pr. Nicolae Cosma-Mănăstireni, Lei 500.

Parohia Mănăstireni, Lei 500.

Maior N. Cerbulescu, Sibiu, Lei 500.

Pentru ceice ne-au întrebat despre obiectele cari ne mai lipsesc la catedrală notăm: trichiere și dichiere, un baptisteriu, ornate pentru 2 preoți și 2 diaconi, perinuțe de îngenunchiere la scaunul regal, arhieresc, la ușile împărătești și la icoane, prapori, prăznicare (icoane de închinat pe tetrapod), covoare diferite.

Consiliul eparhial.

CRONICA

50 ani dela ridicarea Castelului Peleş din Sinaia se vor serba cu mare solemnitate, în fața unui mare număr de invitați. Castelul Peleş nu este numai o casă de retragere pentru familia regală în timpul verii, așezat în cel mai pitoresc ținut al țării, ci e și un renumit muzeu de picturi, gravuri și sculpturi de ale maștrilor cu renume mondial, a căror valoare se ridică la sute de milioane. Prin istoricele consilii de coroană ce s'au ținut acolo înainte de intrarea României în război, castelul Peleş își are un loc însemnat în istoria poporului românesc.

Sfințirea vasului „Alba-Iulia“ în portul Constanța a dat prilej locuitorilor din orașul Alba-Iulia să organizeze la Constanța o frumoasă sărbătoare ardelenescă. Au participat peste 200 de persoane în frunte cu prefectul și primarul orașului. P. On. protopop Alexandru Baba, ajutat de corul bisericii sale a oficiat o impresionantă festanie urmată de o cuvântare la fel. Nașii vasului au fost dna și dl Dumitru Bogdan, primarul orașului, predând comandantului vasului comandoului Știubei două stindarde de mătase brodate. A fost o manifestare ardelenescă deplin reușită și producătoare de simpatii.

Preoții-învățători au ținut și ei un congres la București, ca să-și apere drepturile câștigate legal în calitate de învățători, ca un răspuns contra agitației pornite de învățători de a fi scoși din slujbele de învățători. Când se agită chestiunea scoaterii lor din învățământ, învățătorii perd din vedere că toți acești preoți-învățători sunt în primul rând învățători, de unde își iau leafa integrală, și numai în al doilea rând sunt și preoți, de unde iau leafa de bază, încât când ar fi puși să aleagă între cele două funcțiuni majoritatea vor opta pentru funcțiunea de învățători. În eparhia noastră cel puțin astfel stă situația și nu va trece mult până când absolvenții șomeri ai academiilor teologice vor cere ei la rândul lor eliberarea parohiilor ocupate azi de către învățători sub forma de administratori parohiali. Din memoriul preoților-învățători reiese că

sunt numai 300 în întreagă țara, adecă cam unul la o mie de învățători.

Premii câte un plug s'au dat soldaților grăniceri din diferite regimente cari au câștigat întrecerile sportive de tragere, desfășurate în ziua de 10 Septembrie a. c., în București. Este un premiu cu adevărat folositor pe care grănicerii întorși la vetrele lor, vor ști să-l folosească cu aceeași dibăcie, cu care au știut să fie cei mai buni la întrecerile sportive. Altora li s'a dat ca premii câte un ceas de buzunar, obiect simbolic și stimulator.

BIBLIOGRAFIE

C. Stratilatov, 75 Predici catihetice pentru popor. Tip. M. Neamțu 1932. Pag. 446. Lei 100.

Arhiepiscop, Dr. Sergiu, Cuvântări apologetice. Tip. M. Neamțu 1932. Pag. 400. Lei 100.

L. N. Tolstoi, Menirea Științei și Artei sau: Religia este știința științelor. Tip. M. Neamțu 1932. Pag. 411. Lei 100.

F. Farrar, Viața și operele Sfinților Părinți și Învățători ai Bisericii. Tip. Eparhială, Chișinău 1932. Pag. 444. Lei 100.

Arhiepiscop Inocențiu, 58 Cuvântări la Postul mare. Tip. M. Neamțu 1933. Pag. 510. Lei 120.

Idem, Predici la sărbătorile împărătești. Tip. M. Neamțu 1933. Pag. 510. Lei 120.

Idem, Cuvântări la sărbătorile Maicii Domnului etc. Tip. M. Neamțu 1933. Pag. 443. Lei 110.

Iată munca și strădania P. S. Episcop Nicodem, starețul sf. Mănăstiri Neamțu, traducătorul celor 7 volume mari apărute până acum, într'un timp relativ foarte scurt.

P. S. Sa are în plan să tipărească 12 volume, munca sa de decenii întregi. Toate operele sunt traduse din rusește.

P. S. este teologul cărturar care și-a făcut studiile la vestitele școli de teologie din Rusia. De tinăr s'a îndeletnicit cu traduceri din operele marilor predicatori ruși. S'a dovedit dela început ca un bun traducător iar mai târziu a devenit un consacrat meșter traducător. Traducerile sale se citesc ușor și cu plăcere fiind scrise într'o

limbă neaoș românească păstrând parfumul și arhaismul limbii biblice.

Spațiul nu ne îngăduie să stăruim asupra fiecărui volum în parte. Primele 2 volume și al 5-lea au apărut întâia dată încă înainte de război, iar celelalte sunt publicații mai noi. Aceste opere sunt adevărate izvoare de idei.

Cu deosebire Predicile la Postul mare sunt perle de gândire creștină. Tot așa în cele 2 volume de predici 6 și 7 avem chipul de a predica al unuia din cei mai străluciți cuvântători ai ortodoxiei. În ele avem un material imens și o unealtă minunată la lucrul predicii.

Astfel de podoabe ale cugetării creștine trebuie să stee cu fală între cărțile oricărui preot.

Din punct de vedere tehnic sunt o execuție excelentă. Vechea tiparniță dela Neamțu merită cuvinte de laudă.

Cărțile se pot obține prin abonament cu 80—90 Lei, sau în librării cu 100—120 Lei volumul.

Pr. L. D.

A P E L.

Pe granița de Nord-Vest a patriei noastre întregite în județul Satu-Mare s'a înființat colonia Principele Mihai. Cele cincizeci familii ortodoxe române concentrate aici de prin văgăunele munților, după așezarea căminelor proprii cel dintâi gând le-a fost să adune fonduri pentru ridicarea unei sfinte biserici.

La stăruința subsemnatului preot și cu concursul bunilor credincioși din loc și jur în vara anului trecut s'a pus fundația sfintei biserici, care până în prezent — cu ajutorul lui Dumnezeu — s'a pus sub acoperiș, urmând a se executa și restul lucrărilor. Din lipsa de fonduri, lucrările progresa încet. Criza actuală a sleit și puterile materiale ale bieților coloniști.

Pentru adunarea fondului terminării bisericii apelăm la toți cei ce și-au mai păstrat sentimentele creștinești față de așezămintele dumnezeiești, rugându-i să binevoiască a contribui prin obolul lor la realizarea scopului nostru mareț, prin bani, obiecte sacre, cărți rituale sau odăjdii, ca astfel biserica să o putem da cu o zi mai curând destinației sale și în care se vor

educa fiitorii buni creștini ortodocși și bravii grăniceri, cari au menirea ca din piepturile lor să facă ziduri de oțel și să oprească năvălirea dușmanilor strigând: „Pe aici nu se trece!, destul sânge a curs din vinele moșilor și strămoșilor noștri sfințindu-se prin acest sânge glia românească“.

Ofrandele se vor expedia subsemnatului oficiu parohial:

Oficiu parohial ortodox român

Pr. Valeriu Bărbosu.

Colonia Principele Mihai, jud. Satu-Mare. Oficiu postal D o b a.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 4993—1933.

A V I Z

Ca subiect de tratat pentru conferințele preoțești de toamnă s'a fixat următorul:

„*Prin ce mijloace s'ar putea obține îmbunătățirea veniturilor preoțești din parohie (în afară de salariul de stat) eventual crearea de venituri noi, (pomeniri, parastase, servicii particulare, stole, fonduri parohiale, venituri din economie, grădinărit, pomărit, stupărit, cultivare de plante medicinale etc.)*“

Subiectul se va lucra de către fiecare preot în scris și lucrarea o va trimite cu 10 zile înainte de data conferinței, la oficiu protopopesc, ca să poată fi predată unui preot-referent designat de P. On. oficiu protopopesc, pentru studiere și referare la conferința preoțească.

Cluj, 11 Septembrie 1933.

Consiliul eparhial.

CONCURS

Pentru întregirea postului de *capelan* cu drept de succesiune pe lângă parohul Protopop onorar, Procopiu Costea din Ighiel, protopopiatul Alba-Iulia, publicăm concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

Venitele cuprinse în declarația protopopului onorar Procopiu Costea dată în scris în 8 August 1933, care declarație se poate consulta atât la Veneratul Consiliu eparhial,

cât și la Oficiul nostru protopopesc și a concluzelor cons. par. din 2 Iulie și adunării par. din 16 Iulie a. c.

Reflectanții la acest post își vor înainta Oficiului nostru protopopesc în termenul deschis, cererile de concurs însoțite de toate documentele reglementare, putând, cu învoirea noastră, a se deplasa în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor prezenta act de învoire dela P. S. Episcop, fără de care nu vor fi luați în candidare.

Alba-Iulia, la 25 August 1933.

Oficiu protopopesc al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu Consiliul parohial din Ighiel.

(24) 2—3 Alexandru Baba, protopop.

Nr. 25—1933.

(25) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a *Râpa-de-jos*, protopopiatul Reghin, jud. Mureș, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Casă parohială cu supraedificate în stare bună.
3. Sesiune parohială 31 jugăre arător și cositor.
4. Drept de pășunat în izlazul comunal pentru 4 vite și în pășunile de munte pentru 2 vite în mod gratuit.
5. Dela fiecare familie una miertă de cucuruz sfărmat sau echivalentul în bani.
6. Lemne de foc în pădure, pe picioare.
7. Stola stabilită în ședința din 3 Septembrie a. c.

Reflectanții la acest post își vor înainta actele cerute de Regulamentul în vigoare, acestui oficiu și cu prealabila încuviințare a protopopului se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu credincioșii.

La cererea de candidare se va alătura și actul de învoire a P. Sf. S. Episcopului, fără de care nimeni nu poate fi luat în candidare.

Reghin, la 4 Septembrie 1933.

Oficiu protopopesc ortodox român al Reghinului, în conțelegere cu Consiliul parohial.

I. Maloș, protopop.